

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo in uprava: Ciglarjeva 41,
Ljubljana-Moste
Mesečna naročnina 4 Din;
za Ameriko mesečno 8 Din; za ostalo
inozemstvo 7 Din.

Članstvu razrednega strokovnega gibanja

Pred vratmi je kongres razrednega strokovnega gibanja. Želja vsega zavednega delavstva je, da bi ta kongres uspel kar najbolje. Toda kongres bo dosegel uspeh le tedaj, če bo vladala na njem enodušnost vseh delegatov. Vlačenje spornih vprašanj na kongres bi le otežilo njegovo konstruktivno delo. Vendar pa na drugi strani kongres tudi ne more kratkoma sankcionirati stanja, v kakršnem se danes n. pr. nahaja strokovno gibanje Slovenije.

Prav zato je potrebno, da se ta vprašanja pretrsejo v strokovnih organizacijah Slovenije še pred kongresom. Zato predlagajo podpisani:

1. Da prediskutira članstvo v svojih organizacijah pereča vprašanja našega strokovnega gibanja in izrazi svoje mnenje tudi o vprašanjih, ki so privedla do nesoglasij v našem razrednem strokovnem gibanju.

2. Da se izvrši še pred kongresom redna oblastna konferenca SMRJ za Slovenijo, ki bi še pred kongresom postavila strokovno gibanje kovinarjev Slovenije na trdne noge.

3. Da se zberejo zastopniki izključenih članov razrednega strokovnega gibanja v Sloveniji in izdelajo spomenico, ki bo predložena kongresu.

Položaj, v katerem se danes nahaja delavski razred je preveč resen, da bi se moglo še dalje oklevati v rešitvi vprašanj, ki morajo biti rešena, če hoče razredno strokovno gibanje Slovenije postati osrednja sila delavskega gibanja Slovenije. Samo sodelovanje pri likvidaciji ostankov preteklih nesporazumov in nesoglasij bo povrnilo tisto medsebojno zaupanje, ki je tako potrebno za skupno delo.

Kongres URSSJ je pregled armade delavskega razreda. Naj pokaže ta pregled, da vlada v tej armadi enodušnost, proletarska demokracija, red in disciplina! Naj pokaže kongres, da je bilo dovolj bratomornih bojev!

Temu cilju je posvečen naš predlog!

Ljubljana, 8. novembra 1937.

Bivši člani in funkcionarji URSSJ:
Leskovšek Franc, Mazovec Jože,
Koman Ivan, Perko Vencel,
Tominc Ivan.

Preko 500 igralcev in delavcev neke filmske družbe v Varšavi so oblečeni v poljske narodne noše napadli s palicami ravnotežje in filmske režiserje podjetja, zahtevajoč povišanje plač.

Francoska vlada zahteva od parlamenta odobritev za 1380 milijonov frankov radi zvišanja plač aktivnim in upokojenim uradnikom ter vojnim invalidom.

Ameriški kongres je odobril 526 milijonov dolarjev za zgradbo delavskih stanovanj.

Strajk 7000 tekstilnih delavcev v Varšavi je končan z uspehom za delavce.

Na vzhodu in zapadu

Japonci prodirajo

Kljub junaškemu odporu Kitajci ne morejo odločno ustaviti japonskega prodiranja. Največje junaštvo ne more zaustaviti moderno oboroženih motoriziranih oddelkov japonske imperialistične armade.

Tako precejšnja japonska armada prodira z uspehom od Šanghaja proti severovzhodu, proti glavnemu mestu Nankingu. Izgleda, da so japonske obljube bile goljufive in da se jim gre za to, da Kitajsko popolnoma zasedejo. Nanking je še daleč, toda nevarnost je vendarle precejšnja, ker se je Japoncem posrečilo prebiti obrambno linijo pri mestu Sučou in zavzeti važno kitajsko postojanko Čangsin-Čangšuku.

Pač pa so na obali Rumene reke pri Jučengu Kitajci ustavili prodiranje Japoncev in ujeli motoriziran oddelek 800 mož.

Bruseljska konferenca

ne bo prinesla velikega uspeha. Sprejeta bo resolucija, ki je sicer naperjena proti Japoncem, vendar to mnogo ne pomeni. Nato bo vsa nadaljna akcija prepuščena Združenim državam.

Španija in Maroko

Na španskih frontah ni važnih dogodkov. Pred Madridom republikanci gradijo drugo obrambno črto. Azana, predsednik republike, je bil v Madridu in se je zelo zadovoljen vrnil v Valencijo. Valencijska vlada se bo preselila v Barcelono, ki je danes največje mesto republikanske Španije.

V Tetuanu v Maroku so izbruhile demonstracije Marokancev. Pred komisarijevo palačo so zahtevali, da se Marokancev ne pošilja v Španijo. Nato je prišlo do spopadov med falangisti in Maročani. Trdijo, da so spopadi zahtevali 50 žrtev.

Anglija in Nemčija

Angleška zunanja politika je koledljiva do skrajnosti. To kažejo tudi zadnji dogodki. Anglija računa, da bo zlomila ali vsaj znatno oslabilo os Rim-Berlin, če bo z raznimi popuščanji odvrnila Nemčijo od Italije in jo približala sebi. Zato potuje lord Halifax v Berlin. Govori se, da bi Anglija bila pripravljena odstopiti Nemčiji neke kolonijalne posesti, recimo Tanganjiko v Afriki in podobno.

Anglijo bo taka politika popuščanja še veliko stala. Angleški politiki ne morejo razumeti, da vsako popuščanje fašističnim državam iste samo krepi. Taka neodločna politika proti fašizmu bo končno pripeljala do vojne; če bi pa fašističnim državam takoj stopili na prste, bi bil mir zagotovljen.

»Potreben nam je večji prostor, ker hočemo postati velik narod!« je izjavil vodja nacional-socialističnega odbora za ekonomsko politiko Bernard Keller na kongresu nemških uradnikov.

Fašistična diktatura v Braziliji

Že pred par meseci smo poročali o veliki nevarnosti, ki jo povzroča Hitlerjanska propaganda v Južnoameriških državah, posebno v Braziliji. Tedaj so Združene države ponudile vsem Južnoameriškim državam po nekaj križark. Zle slutnje so se izpolnile in v Braziliji že vlada diktator Vargas, ki je napisal novo, skrajno reakcionarno ustavo. Vzrok fašističnemu puču je kot ponavadi »komunistična nevarnost«.

Kriza romunske vlade

Tatarescova vlada ni več dobila večine v parlamentu in je zato morala odstopiti. Kralj je dal sestavo vlade voditelju Narodne kmečke stranke (Nacional-zararnisti) toda pod pogojem, da jo sestavi skupaj z Vajdom Voevodom. Ker pa je ta voditelj fašistične »Romunske fronte«, je Mihalake mandat vrnil.

Novo vlado bo zato najbrž zopet sestavil Tatarescu z liberalcem Bratianom.

Politični obzornik

SDK (slov. KDK)

Seljačko-demokratska koalicija (Kmečko-demokratska zveza) je zveza med Hrvatsko seljačko stranko (HSS) in Samostalno demokratsko stranko (SDS). Sklenjena je bila 10. novembra 1927 za skupen nastop za demokracijo, parlamentarizem in enakopravnost. Obe stranki sta pri tem ohranili popolno samostojnost in svobodo akcije.

SDK je takoj postala kot predstavnica Hrvatov in prečanskih Srbov eden najvažnejših političnih faktorjev v državi. L. 1928. je pretela, da bo preprečila pot diktaturi v Jugoslaviji. V tem ni uspeh, ker ni mogla pridobiti srbskih demokratov.

V poznejših letih diktature je silno ojačila in postala center, okrog katerega se zbirajo druge razne skupine. Tako l. 1932 opozicijski blok in letos sporazumski blok.

Predsednika SDK sta dr. Vlatko Maček in Pribičević.

Centralizem je taka ureditev države, kjer je vsa oblast tako na gospodarskem kot na političnem in kulturnem polju osredotočena (središče = center) v rokah osrednje vlade. Posamezne pokrajine nimajo skoro nobene samostojnosti ali samouprave.

Unitarizem smatra, da smo Slovenci, Hrvati, Srbi, Črnogorci le plemena enega enotnega jugoslovenskega naroda. Taka unitaristična ideologija je pri nas podlaga za centralizem.

V Zagrebu obstoja »Društvo prijateljev Nemčije«. Njegov na-

Kaj je z Largom Caballerom?

Largo Caballera je bil v začetku državljanske vojne najpopularnejša oseba »Španske ljudske fronte« ter bil precej časa predsednik vlade. Zato marsikdo ne verjame, da je sedaj krenil s prave poti in postal škodljiv za nadaljni razvoj boja španskega ljudstva.

Toda res je tako. Caballera je bil socialist in sicer na najbolj levem krilu. Toda že od začetka je kazalo, da ne razume pravilno karakterja tekočih dogodkov v Španiji. Kot voditelj svojega krila v stranki in kot predsednik vlade je bil nagnjen k raznim navidez radikalnim postopkom, ki bi pa imeli za posledico razbitje ljudske fronte, kar bi pomenilo tudi poraz republikanske Španije. Tudi ni bil kot predsednik vlade dovolj oster proti raznim skupinam (trockisti), ki so s svojim delom rušile enotnost republikanskega tabora.

Zato je Caballera moral iti. Kakor vse kaže, tudi še danes ni spoznal svojih napak in nastopa proti vladi desnega socialista Negrina.

men je poglobiti kulturne stike z današnjo Nemčijo. Ima preko 1000 članov.

Göbbels grozi katoličanom. Dr. Göbbels je imel v Berlinu velik govor, v katerem je zelo ostro nastopil proti katoličanom. Obtožil je katoliške voditelje v Nemčiji, da »apelirajo na inozemstvo«, kar pomeni zločin veleizdaje. »Delavec ali kmet, ki to stori, mora odgovarjati pred sodiščem. Isto se bo zgodilo tudi nekaterim katoličanom.«

Med pariškimi kovinarji Naš razstavni paviljon

Po značilni francoski »route nationale« (državni cesti), ravni 9 m široki, zasenčeni od gostega drevoreda visokih topolov smo drčali ob zahajajočem soncu, ki je bleščeče oblivalo čedne predmestne pariške hiše, 24 km daleč ven v anžujsko pokrajino in se ustavili pred visokim obzidjem na železnih vratih, ki nam jih je hitel odpreti delavec, ki je ob glasu našega voza prihтел od vrta sem k vratom. S. Gautier je pognal voz na dvorišče — ponosnega plemenitaškega gradu ob neohodnem grajskem bazarju in med še bolj neobhodnim košatimi, stoletja starimi gabri grajskega parka.

Bili smo — vsi gostje brez izjeme — osupnjeni. Izstopili smo, ko sta ss. Doury in Gautier poskakala z voza in nam s širokim zadovoljnim usmevom ter s še bolj široko ponosno kretnjo napovedala, da smo na cilju vožnje. »Tu je naš novi park za zabave, tu je naš kot za tedenski počitek

Jugoslavija in protikomunistična trozveza

»Slovenec« prinaša kot »poseben obvestilo« stališče Jugoslavije do protikomunistične trozveze: Nemčija—Japonska—Italija. Protikomunistična trozveza ni samo navaden odgovor o pobijanju komunistične propagande, ampak združitev treh držav, ki so odločno za avtoritativni režim (diktaturo) in za vojaško osvajanje tuje zemlje in misli zbrati okoli sebe še male države, ki so za tako politiko. Zato je važno stališče malih držav do te trozveze. Dolej se nobena še ni izjavila, da bi se priključila tej trozvezi.

Jugoslavija se tudi ne misli priključiti tej trozvezi in to iz čistih razlogov, ker se ne sme in ne more vezati za trozvezo. Vendar pa pakt odobrava. — »Slovenec« piše:

»Stališče Jugoslavije kot srednje velike evropske države, ki si je popolnoma svesta svojega cilja, do trojnega sporazuma z dne 6. novembra je s tem jasno opredeljeno. Ona ga smatra za hvalevredno dejanje v obrambi evropske kulture, toda ona ne želi, da bi se mu pridružila kot pogodbenica, niti hoče dovoliti, da bi jo tabor držav, ki ga bodo morda poskusili ustanoviti kot odgovor na italijansko-nemško-japonsko zvezo, zvalil v svojo sredo, ker hoče kot srednje velika država, ki zavestno noče voditi svetovne politike, ostati izven trenj med velikimi državami, naj bodo kakršnekoli oblike.«

Plačan dopust za 40.000 angleških rudarjev. Po sporazumu, doseženem med zainteresiranimi upravami in strokovnimi organizacijami, bo od sedaj okoli 40.000 rudarjev iz pokrajine Derbyshire-a uživalo plačan dopust.

in tu je kot naših starih, onemoglih — sodrugov,« sta rekla.

Park za zabave? Kraj za tedenski oddih? Bivališče upokojenih kovinarjev? Ali je mogoče, da doživljamo kaj takega še danes? Ali je mogoče, da se je naša »delavska strokovna organizacija«, ki je vse to preskrbela iz lastnih sredstev?

Pred očmi imamo tako ustanovo, in ne verujemo očem! — Ss. Doury in Gautier morata vsakemu od nas posebej zatrijevati in pojasnjevati, da je vse res, kar vidimo, da stojimo sicer na tleh stoletne lastnine plemenitaške rodovine vojvodov šoazélskih (Choi-seul) v vasi Baillet (Bajé), 24 km severno od Pariza, da pa so ta tla od junija t. l. dalje zakonita, v gruntnih bukvah potrjena lastnina pariških kovinarjev! Ss. Doury in Gautier se smehljata nad našo zadrego, nad našim presenečenjem; prvi pomigne nekaterim blizu stoječim delavcem, ki pri-skočijo, pa nam jih predstavi:

eden Poljak, drugi Italijan, tretji »pere Michel« (očka Miha), upokojeni kovinar, ki se je že naselil. Poljak in Italijan, oba se — čeprav strgana in sloka — režita, ko se rokujemo; oba sta begunca ali kakor danes prizadeti raje poročajo: »izkoreninjenca« obstoječega reda v njih domovini. S. Gautier pa skoči — v zavesti svoje upravniške dolžnosti — pri stranskem vходу v grad in se vrne čez nekaj trenutkov z vestjo, da nas s. kuhar vabi na »diner« (večerjo), ko si bomo ogledali okolico gradu. Braniti se nam je sočasno prepovedal. Pa tudi če ne bi bil prepovedal, v tistem razpoloženju bi lahko z nami storil še kaj hujšega, kakor da nas je povabil na večerjo. Tako pretreseni smo bili.

Pred nami je stala dvonadstropna značilna francoska plemiška zgradba s stolpci in visokimi dimniki, katere glavna stran gleda proti jugu, Parizu. Mi smo se nahajali ob zahodni stranski steni, kjer so imeli služabniki vojvodske rodbine pravico in dolžnost prihajati v stavbo in odhajati iz nje, da niso motili — prevzvišenih gospodarjev in gostov. Na vrtni strani pred nami se je svetlikal bazar, levo od njega pa se je razprostirala široka trata med dvema pogozdenima pasovoma. Na tej trati so postavili v dveh vrstah gotovo deset parov šotorov: taborišče »plačanih dopustov«; na sredi trate se je že vil tenek dim skupnega ognjišča, ki bo zagorelo s plamenom, ko se bo znočilo. Iz tabora je prihajal tisti neodrejeni, in vendar določeni šum človeških glasov, tamburice, petja, smeha, ki je pridržan razgibani množici.

Ss. Doury in Gautier sta nas polagoma le spravila iz otrplosti, da smo se premaknili naprej v smeri proti gozdovom za bazarjem, ko se je v zvočniku pred taboriščem oglasila delavska himna, tista, ki sem jo prvič slišal na plošči, napravljeni po igranju berlinskega opernega orkestra, seveda še v letih, ko je to himno smela igrati tudi berlinska operna godba: internacionala. Za njo se je oglasila neka zelo pevna koračnica, ruska kompozicija, kakor sta nam povedala vodnika. Spričo tega sem ju vprašal, če poznajo koračnico iz filma »Pastir Kostja«, pa sta mi v veliko začudenje odgovorila, da ne. Še večje je bilo začudenje, ko se je pokazalo, da te koračnice ne poznajo niti gosti iz Budimpešte, niti oni iz Amerike. Skušal sem jim žvižgaje pojasniti, kakšna je melodija, pa se mi ni posrečilo, ker mi je zvenela v ušesih melodija pravkar igrane koračnice, ki je tako izrazita, da

izpodrine spomin na vse druge. Bil sem — to si lahko predstavljate — v hudi zadregi, iz katere me ni rešil nihče drugi kot — zvočnik: zapel je koračnico iz filma »Pastir Kostja«! No, zdaj jo pa imate, saj jo poznate, sem jim zaklical, saj to je tista koračnica. Oni pa v smeh, med katerim se je nespornost hitro razvzročila; ta film ima v Franciji in v drugem svetu ime »Veseli dečko«, ime, na katero sem čisto pozabil. Po končanem »muzikalnem« sprejemu (pozneje so nam namreč izdali, da so te koračnice zaigrali nam za sprejem) smo se podali za vodnika v tihe, starinske gozdove vojvodske, hopsa! delavske graščine, po mehki gozdni cesti, ki je stremela v rahlem loku naprej, tako da ji konca nikoli nisi videl. Prekoračili smo za bazarjem najprej prekope, narejene iz bazarja, oziroma vanj, ker so sosedni baroni-veleposestniki zaprli svoje potoke, kakor hitro so zvedeli, da so to veleposestvo kupili »boljševiki«, samo, da ne bi kaka »aristokratska vodica« zašla na tako

oskrunjeni svet. Šli smo preko planiranega zemljišča, kjer bo — in danes, ko to pišem, že je — ograjeno otroško igrišče za deco izletnikov, ter se potopili polagoma v temne sence košatega gozda. Vodnika nam odgovarjajo na vprašanja, ki jih postavljamo vse navzkriž. Meje? Še sami ne vemo, kje so. Ta svet meri 72 ha! Toliko smo ga kupili, zdaj ga bomo dali meriti. Koliko smo dali? O, ne veliko; en milijon dvestotisoč frankov samo. »Baronici« (zadnja potomka vojvodov je bila po zaslugi njenega, neznano kje bivajočega soproga samo baronica) je zmanjkalo sape, pa je na veliko jezo sosedov ugriznila v naš milijonček. Kje ste pa dobili toliko denarja? Kje, na udninah organizacije. Saj nas je zdaj samo v pariškem okrožju — 250.000 organiziranih kovinarjev, v celi Franciji pa 800.000. Vendar je to »posestvece« last pariških kovinarjev, samo pariške okrožne organizacije! Tiste, ki bo kmalu dosegla svoj 300.000.

Naše gibanje

Sklepi URSS-a

Sklepi seje izvršnega odbora URSS-a, sprejeti na seji v Zagrebu, dne 29. oktobra 1937. Na seji, ki je bila v Zagrebu, je bil kongres URSS-a za nedoloten čas preložen, kakor smo pa obveščeni, je bilo na drugi seji URSS-a zopet sklenjeno, da se kongres vendarle vrši v aprilu 1938.

Za nas Slovence so važni sklepi, ki so bili sprejeti.

Organizacijska vprašanja in red ter disciplina v pokretu.

Izvršni odbor URSS je na svoji seji 29. oktobra 1937 razpravljal o odnosih med posameznimi organizacijami, Savezom tekstilno-odežnih radnika iz Beograda (STOR) in Splošno delav. strokovno zvezo iz Ljubljane (SDSZJ) radi organiziranja tekstilnega delavstva in sklenil:

1. Potrjuje svoj sklep z dne 4. septembra 1937, v katerem odobrava sklepe Stokovne komisije iz Ljubljane, objavljene v njenih okrožnicah št. 251-18 in 277-18 ter resolucijo od 23. maja 1937 o očuvanju edinstva in zadržanju reda in discipline v sindikalnem pokretu v Sloveniji.

2. Na osnovi navedenega Izvršni odbor URSSJ priznava kot svoje organizacije na teritoriju Slovenije za tekstilno delavstvo samo podružnice Splošne delavske strokovne zveze.

V zvezi z navedbami Izvršni odbor URSSJ konstatira sledeče:

1. Da je ob priliki osnovanja STOR napravljen skupni dogovor s SDSZJ in napravljen sledeči sporazum:

a) da tekstilno delavstvo na teritoriju Slovenije organizira SDSZJ, na drugih teritorijih pa STOR;

b) da se med obema zvezama napravi skupno sodelovanje na ta način, da vsaka zveza pošlje svojega predstavnika v centralne uprave;

c) da se celotno tekstilno delavstvo obeh zvez registrira skupno kot celota v URSSJ in profesionalni internacionali;

d) da obe zvezi skupno delata na statistiki o položaju delavstva te stroke in sodelujeta v medznih gibanjih;

e) da se iz tega sodelovanja ima razviti intima akcijska skupnost, ki stori savez tekstilnega delavstva za vso državo.

2. Da je gornji sporazum napravljen v času, ko je STOR na teritoriju SDSZJ počel ustanjavljati konkurenčne podružnice, predvsem radi tega, ker so le-te bile večinoma postavljene pod vodstvo ljudi, kateri so bili radi nediscipline izključeni iz sestava organizacije URSSJ.

3. Da je s tem otežkočen, sporen, pa tudi onemogočen razvoj v pravcu stapanja tekstilnih zvez iz Ljubljane in Beograda v enoten savez za vso državo, kot je bilo to mišljeno s strani URSSJ.

4. Da STOR s tem delom ni prenehal niti po pozivu Stokovne komisije in izreku solidarnosti Izvršnega odbora URSSJ s storjenim sklepom.

Konstatira se, da je tako delo STOR

a) škodljivo za interes tekstilnega delavstva in radi tega

b) škodljivo za interese celotnega delavskega pokreta.

Izvršni odbor URSSJ izjavlja:

Imajoč v vidiku gornje, zahteva odbor URSSJ od STOR:

1. da takoj prestane z delovanjem na teritoriju Stokovne komisije;

2. da že osnovane podružnice in sekcije v Sloveniji po predhodnem

sporazumu s SDSZJ priključi tej zvezi;

3. da obe zvezi, SDSZJ in STOR, pristopita takoj k sodelovanju kot je predvideno iz prvega početka osnovanja STOR;

4. da nobena od sestavnih organizacij v URSSJ ne more sprejemati v članstvo ljudi, ki so izključeni iz drugih sestavnih organizacij, ako nimajo predhodnega odobrenja centralne URSSJ.

Izvršni odbor URSSJ izjavlja, da organizacije, ki se ne bi držale teh sklepov, avtomatično prestanejo biti član celote delavskega pokreta.

Na zahtevo Zveze kožarskih delavcev iz Beograda, da svoj delokrog razširi na teritorij Stokovne komisije v Sloveniji, izvršni odbor URSSJ na svoji seji 29. okt. 1937 v Zagrebu konstatira sledeče:

Na teritoriju Stokovne komisije za Slovenijo že obstoja ena zveza, ki je v sestavu URSSJ, katera ima nalogo, organizirati usnjarske delavce in voditi njih mezdna gibanja, in da je potrebno z zvezo v Sloveniji in z zvezo v Beogradu postaviti intimno sodelovanje radi pregleda in delovanja na organizacijskem polju in v meznih vprašanjih.

Imajoč gornje v vidiku Izvršni odbor URSSJ sklene:

1. Zveza usnjarskih delavcev iz Beograda ne more ustanjavljati svojih podružnic na teritoriju Slovenije, ker bi tako delo povzročilo preprič o obstoječimi organizacijami v sestavu URSSJ v Sloveniji;

2. da zvezi iz Beograda in Ljubljane prideta do skupnosti, treba čimboljših odnosov, ki naj obojestransko omogočijo ustvaritev enotne zveze usnjarskih delavcev za vso državo.

Nove organizacije v članstvu URSSJ

Izvršni odbor URSSJ je na svoji seji dne 29. oktobra 1937 v Zagrebu sprejel na znanje izjavo ORSA (opredeljenega radniškega saveza) o prekinitvi koalicije z Narodno strokovno zvezo, kakor predloge o tehničnem sodelovanju ORSa z zainteresiranimi sestavnimi organizacijami v URSSJ.

Načelno sprejema v svoje članstvo ORS in pooblašča predsedstvo URSSJ, da vodi razgovore z zainteresiranimi organizacijami v URSSJ radi sporazuma in sodelovanja na terenu in podlagi statuta in sklepov kongresa URSSJ ter določitvi delovanja med posameznimi organizacijami.

Zveza kovinarjev s sedežem v Sarajevu je prijavila svoj pristop v URSSJ po predhodnem odobrenju Saveza metalških radnika Jugoslavije ter je sprejeta v članstvo URSSJ.

Savez industrijskih delavcev v Zagrebu ni sprejet v članstvo URSS-a, akoravno je izjavil, da priznava Statut Ursa in da se pokorava sklepom URSS-a.

Vsa ta vprašanja, ki so načelna, bi se morala reševati na kongresu. Na teh vprašanjih je v izvršnem odboru nastal razcep in so ss. Luka Pavičević, Milorad Belić, Pero Domjanović in Branko Jovanović demisionirali.

Sklepi so sprejeti in podčrtujemo, da so ti sklepi usodni za cel Ursov pokret. Izjave, katere so dali sodrugi, ki so demisionirali, so jasne. Oni nečesto biti odgovorni pri razbijanju Ursovega pokreta in nje-

gove enotnosti, katero vršijo nekateri visoki funkcionarji, ki zlorabljajo svoj položaj in zaupanje. Mi se s tem ne moremo strinjati in s tem se ne bo strinjalo vse članstvo Ursovega pokreta.

Po demisiji teh sodrugov izvršni odbor sploh več ne obstoji. Taka situacija ne sme ostati, ona vodi do razsula razrednega delavskega gibanja. Zato mi zahtevamo, da se sodrugi, ki so demisionirali, vrnejo na svoje položaje in pripravijo kongres na osnovi proletarske demokracije.

Sodrugi, ki so demisionirali, so hoteli red in proletarsko demokracijo v organizacijah.

Jesenice

V glavnem ni nič novega. V tovarni gre dobro naprej, začeli smo z novo pečjo, tako imenitno še nikoli ni bilo pri nas! Zdaj ne bo treba skrbeti za rudo, pa tudi ne za druge reči. Odkar je zavladalo pri KID idealno sožitje, se nam cedi skoro med in mleko. Dela dovolj, drugega pa za delavca ni treba, drugače ne bi bil delavec. Vsi pridemo na svoj račun! Vsi smo »sodelavci« velike tovarniške družine. Naši očetje gledajo, da gre dobro nam in njim. Tiste zmešane hujskače so postavili na plano in nam odprli oči, kako smo bili zaslepljeni, ko smo jih poslušali. Kakor tisti otroci, ki vlečejo vsak na svoj konec in razderejo domačijo, da gre vse na kant. Pri nas pa ne pojde! Za to jamči očetovska volja, ki je trdno odločena, pametno skrbeti za nas. Dober oče nikdar ne razvaja otrok. Ne daje jim denarja za cigarete in kino, rajši jih popelje v prelepo naravo in jih pouči o svojih skrbih za ljubljene malčke. Mi, otroci KID, smo zadnje čase res majhni, a očetje, ozir. njihovi mošnjički pa vse večji. Prav! Saj je samo za nas dobro. Celo krizo smo pregnali. Zašli smo v čase pred vojno, ko nismo poznali te pošasti. Ali ne verjamete? O, pa je res! Mojstri pri KID, zlasti pri novi so začeli pretepati svoje otroke radi neposlušnosti. Pravijo, da se jim nekateri postavijo v bran. Ali ni grdo? Piščanec naj več je kakor kokoš! Ali ni bilo pred vojno lepo? Nismo imeli zaupnikov, tepli so nas pri delu, garali smo po dvanajst ur. Očetje so vpeljali to nazaj. Zato ni krize. Še za vlomilce ne. Pridno delajo, le odpuščeni zaupniki ne.

Hrastnik

Zdi se mi potrebno, da nekoliko spregovorimo o kulturnem delovanju »Vzajemnosti I. in II.« v Hrastniku. Vseposod drugod, kakor tudi v mestih, kot n. pr. Maribor, Celje, Ljubljana, imajo samo

D. Pleš:

Lipetove štorje

Drva sem žagal, vozil sem, kopal... je s težavo zamoljal Lipe.

»Kje za vraga?! Spregovori, butec!«

»Na... na... na sodnji...« je ušlo nesrečniku.

»Med tolovaji?! Razbojnika naj jemljem v hišo? Marš!«

Lipe je po vseh štirih popihal stran. Potem je stal pred tovarniškim ravnateljem in spet se je dogodilo nekaj podobnega. Šel je k zidarskemu mojstru in prizor se je ponovil. Kjerkoli je povprašal za delo, povsod so mu pretipali vest in ga nagnali. Govorili so, da imajo poštenih delavcev na pretek. Če je pa zamolčal svojo preteklost, je zapel telefon in kmalu so zvedeli, kaj nosi na grbi. Njegov greh je bil zapisan vseposod, v vsakem uradu, na vsaki občini. O njem so čitali vsi bralci časopisov, povsod so ga podili. Če ga je kje kdo kaj spraševal, se je samo norčeval iz njega, da ga je potem z večjo naslodo nakuril.

Marš! Marš! Marš!

Lipe se je valjal po travi, sanjalo se mu je, da beži naravnost v Saharo, kjer ni priskutnih, nečloveških ljudi. Od muke in strahu se je debelo znojil, morda bi preceklil zadnje srage z zrahlanega telesa in se nekrščanskim kristjanom za večni opomin stegnil v travi, da se v najhujšem ni prebudil. Debelo je zijal okoli sebe, potem pa zadovoljno pomislil, da še nikamor ni vlomil. Ni ga prijel policaj, ni še stal pred sodnijo; zato še ni imel uničene bodočnosti, le želodec mu je strašansko krulil.

Vendar ni smel poiskati kruha tam, kjer ga je na kupe.

Če bi se prikazal gori v hribih, bi ga s cepci nagnali nazaj. Po ušesih mu je že šumelo, kako bi se drli otroci, ko bi udarila novica po vasi:

Lipe Kekec naj ne pride nikdar več v Medvedjo vas, njega in podobnih tičev bog za vselej reši nas!

Lipe ni maral nakopati staršem sramote in omakeževati neomadeževano Kekevo ime. Ni se pa maral tudi pregrešiti zoper nekatere božje zapovedi, ki so se mu zdele čisto pametne in potrebne. Vseh ni docela razumel, zlasti one o prešestvovanju dolgo, dolgo ni razvzročal. Četrto: »Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in se ti bo dobro godilo.« je izpolnjeval, odkar je shodil, še preden so ga dobili v šolo. Starše je imel rad, ker so po vseh svojih močeh skrbeli zanj in mu sploh pomagali na ta zanimivi, čudno zverženi svet. Starost bi tudi rad učakal in živel vsaj pol tako dobro kakor gospod župnik.

Zapoved »Ne kradi«, je bila jasna.

Ako bi jo pa le prelomil, bi vrhu vsega lahko naletel na preganjalce in zalezovalce. Spoprijel bi se z njimi na življenje in smrt. Kdor se brani, ne boža nasprotnika. Kar lahko bi katerega poslal v večnost, si za zmerom obtežil vest, si nakopal vrv ali pa do smrtne ječe in prelomil še eno zapoved: »Ne ubijaj!«

Tega pa ne! Rajši se zarije živ v zemljo. Ubijalcev je brez njega preveč. Še v Medvedji vasi so nekoč vsaj vsapo prestopno leto zaklali najmanj po enega fanta.

Rajši je tu pa tam potrkal na duri usmiljenih ljudi. Največkrat so ga odpravili s hudo besedo, mu pokazali potrdilo, da

že občini plačujejo beraški davek in ga ošteli z lenuhom.

Kekec pa ni bil lenuh, le dela mu niso dali. Tako rad bi poprijel zanj. Tisto enodnevno žaganje drv in podobni opravki, to ni bilo nič. Beračenje pa še celo ne. Gabilo se mu je, samo v skrajni sili je snel klobuk. Najrajši je povprašal za delo in šele potem za ubogajme. A kmalu je tudi tu zavohal nevarnost.

Svet mora imeti lepo lice. Posebno mesta, kjer je največ denarja. Berači in potepini so pa zgaga in nadlega. Zato jih pogosto pospravijo na varno. Lipe tudi po tej poti ni maral za mreže. Kazalo je, da bo moral živ v zemljo. Lahko bi nad vsem obupal.

Pod Florjanovo zastavo.

Preden je Lipe lahko naročil pozdrave za Čikovo Marjanco, je veliko okusil in še več razmislil.

Prijazno ga je povprašal, kam roma in kaj bi rad.

»Dela, zaslužka, da ne bom drugim v breme, ko sem še tako mlad,« je razložil Lipe in čakal dobre besede.

Kaplan mu je ponudil maslen kruh, se zamislil nad njegovo usodo in ga spraševal o Medvedji vasi in mnogih drugih rečeh. Potem mu je obljubil pomagati. Napotil ga je v sosednji kraj, kjer lahko dobi delo pri zidarjih. Za polirja mu je napisal listek; za pot tjakaj, ki je bila nekaj ur dolga, mu je odrezal nov kos kruha, a za težjo pot skozi življenje mu je privoščil nekaj toplih besedi:

»Pošten fant si, glej, da se ne izkvariš. Vselej poslušaj svoje gospodarje. Delaj jim pridno, da boš vreden kruha, ki ti ga bodo rezali. Pazi na svojo dušo in se izogibaj greha. Ne pajdaši se z izgubljenici, še

po eno kulturno društvo »Vzajemnost«, samo tu pri nas v tej sjašti dolini pa kar dve, kakor da bi bilo to veleimstno. Vprašamo se, zakaj je tega treba. Saj lahko vsi delajo v eni kulturni organizaciji, če jih je volja za delo in še večji uspehi bi bili, kakor so bili dosedaj. Saj pravila so ena in ista, ime eno in isto, samo par ljudi je, ki jim to ne ugaja.

Ni še dolgo, odkar sta priredili obe »Vzajemnosti« vinskotrgatv na en in isti dan. Ob priliki plakatiranja na javni deski v steklarni je predsednik »Vzajemnosti II« strgal plakat od »Vzajemnosti I«. Ali je to sodružnost? — ne. Ali je to treba za enotnost? — ne, pač pa je to odkrito razbijanje.

Iz Trboveli

Pasivnost članstva organizacije, in to organizacije, ki je zgrajena na realni podlagi in iz potreb delavstva, kakor je to naša Z. R. J., ni v nobenem primeru upravičena. Izkušnje zadnjih let, v katerih je doživelo tako delavstvo kot organizacije popoln fiasko in celo katastrofo, naj nam bodo v svabilo, da ne sme v tako važnem in odločujočem vprašanju, kakor so mezdna gibanja, razprave o delavskem vprašanju in štrajku, odločati nihče drugi kot samo članstvo organizacij, vodstva organizacij in vsi oni socialni faktorji, ki se jim ne gre samo za začetni nastop delavskih množic, ki ga je zelo lahko izvesti, ampak za uspešni zaključek.

Tega pa ni mogoče doseči s pasivnimi člani organizacije, pač pa s člani, ki se zavedajo svojih organizacijskih dolžnosti.

Ta zgoraj citirani in popolnoma resnični članek smo priobčili v celoti po »Delavski Politiki« od dne 6. novembra, priobčenega pod rubriko Trbovlje, ter dodajamo k temu svoj kratki komentar. Najvažnejše za nas je vsekakor vprašanje, za kaj upada število članstva in njihova pasivnost. Menimo, da je tega krivo v prvi vrsti vodstvo strokovne org. same, in šele nato članstvo. Skrajno škodljivo je mnenje vodstva, ki se izjavlja češ, saj mi ne rabimo kvantitete, ampak kvaliteto. Tudi je temu krivo in to v največji meri pomanjkanje proletarske demokracije. Člani nimajo samo dolžnosti do organizacije, da plačujejo svojo obvezno članarino, temveč zahtevajo od nje tudi koristi. Zato pa je naloga in dolžnost vodstva, da jim za to tudi nekaj nudi. To je, prirejanje članskih sestankov, diskusij, konferenc in splošno kulturnih predavanj, ter

Torej kaj je treba, da se takšne stvari odpravijo? Vsak član kulturne organizacije, pa bodisi to pri eni ali drugi »Vzajemnosti«, mora zahtevati, da se čimprej združita obe društvi v eno močno in tu se naj pokaže stvarno delo, in le na ta način bo kulturni napredek v tej kotlini.

Tista meja, katero so določili, se naj pa odpravi, pa naj se sprejme za člana vsakega, pa četudi pride iz Kuma, ne pa tako, kot dosedaj samo do Rücklovega mosta, pa nič dalje. To se naj odpravi.

Želeli je, da bo pri prvem obč. zboru to rešeno. Toliko v vednost vsem članom, naročilo pa onim, kateri nasprotujejo tej združitvi!

—vaj.

kar je najvažnejše, pripravljati jih na bodoče naloge, ki jih čakajo. Mnogo je krivo pasivnosti članstva tudi dejstvo, da je predsednik strokovne organizacije, ki mora biti duša organizacije, preobložen z različnimi funkcijami, in tako, hoté ali nehoté, zanemarija dolžnosti članstva in organizacije. Treba je posvetiti več pozornosti strokovni organizaciji, prirejati čim pogostejše članske sestanke, diskusije itd., pa bomo videli kmalu, da ni članstvo pasivno, temveč da je bilo pasivno — vodstvo.

Naj nam bodo vsem glasen opomin Jesenice, kako se ne sme delati s strokovnimi organizacijami. Poživljeno delovanje ter več proletarske demokracije v strokovne organizacije, pa se bomo vsi kmalu prepričali o aktivnosti članov ter organizacije, tega važnega inštrumenta v borbi za izboljšanje delavskega položaja. Če pa se bodo vse te dosedanje metode v strok. organizaciji nadaljevale, bo to usodno ne samo za Trboveljsko rudarsko delavstvo, temveč za delavstvo cele Slovenije.

Vsemu organiziranemu in neorganiziranemu delavstvu Trbovelj pa kličemo: »Oprite se še tesneje vaše ZRJ, pristopajte v njo, kajti le ona edina se bori za interese vsega delavstva v Trbovljah!«

KAJ PRAVITE

V Trbovljah se lahko ponasamo z marsičem. Vsled slavošpevov raznega časopisja, je kriza kar izginila — neznano kam. Tako saj hočejo prikazati gotovi gospodje položaj pri nas, ki jih pa v resnici prav dobro razumemo, iz kakšnih razlogov. Da za nje to drži, kaj radi verjamemo, ker v resnici krize nikdar občutili niso, kajti

dvojno, ali še večkratno zaslužkarstvo, katero gre že v težke tišočake, mislimo po naših skromnih pojmihi, da jim ne zagotovi takšno existenco — da o krizi govoriti nimajo povoda. Vse drugače je pa v resnici, — kamor ti gospodje ne vidijo, ker videti nečejo. Da je še mnogo, mnogo tištih, ki nimajo niti skromne existence, da se jih zapostavlja vsepovsod, za kar jasno dokazuje zadnja deložacija pri TPD, kateri so bili prisiljeni zateči se k občini.

To je g. Korimšek, kateri se je docela izneveril stanu iz katerega izhaja in postal neke vrste absolutist v največji meri tam, kjer gre v škodo delavstvu. Vzemimo kot prvi slučaj pri Del. konzumu, kjer si je izposloval mesto nadzornika, za kar prejema precej visoko odškodnino, poleg tega, da znaša njegova mesečna plača okroglo dva tisoč din. Povrhu vsega tega ima še monopol čez kino Del. dom, ki mu zopet donaša in čez katerega ni nikoli kontrole — kakor čez cerkvene pušice. Tako postopanje bi g. Korimšku odsvetovali, že v interesu javnosti in ker to ni socialno — tem manj socialistično, kajti s tem meče senco, in to ne v majhni meri, na celoten delavski pokret.

Opazovalci.

PESJE PRI VELENJU

Naročniki iz Pesja, Škal, Velenja in okolice lahko plačajo naročnino za »Delavski list« v podružnici Anton Nateka. Kdor še ni poravnal naročnine, naj gleda, da bo to storil čimprej, ker se list vzdržuje izključno iz naročnine. Dolžnost vsakega naj bo torej, da bo naročnino za list sproti plačeval; kdor pa bo zaostal, se mu bo moral list ustaviti.

Poverjenik.

Št. Pavel pri Preboldu

Zdaj, ko je »Del. list« tednik, se moramo še Šentpavliani spet kaj oglašati. Za spremembo bomo pokazali, kako si delavci sami poslabšujejo svoj položaj. Kakor je navada po drugih podjetjih, da se delavstvo vedno bolj priganja k večji storitvi, tako je tudi v podjetju Mautner. Medtem ko dobivajo nekatere brezplačen dopust, delajo drugi nadure. In kako ravnirano se to dela. Uvedla se je splošna tekma, kdo in kateri oddelek bo več produciral. Ker v 8 urah ni mogoče napraviti, kar gospodje predpišejo, skušajo tkalke to nadoknaditi v nadurah. Podjetje jih seveda ne sili delati nadure, ker pa tkalke hočejo doseči predpisano količino blaga, si v svoji nezavednosti podaljšujejo delovni čas za 1—3 ure na dan. Večina tkalk je tako pogazila 8 urni delavnik. Za nadure seveda ne dobe 50 odst. poviška, ker delajo vse prostovoljno. Sirena tuli samo še zaradi lepšega. Tudi jutraj se namreč že ob pol 6 začne s to tekmo. Še en primer nezavednosti. V oddelku na izredno širokih stvahnih so imeli tkalci do nedavna po 2 stroja. Slučajno zbolil tam tkalec. Njegov stroj stoji. Sosednja tovariša gledata stoječa stroja. Razdelita se z njima misleč, da bosta zaslužila 50 odst. več. Predpostavljeni vidijo, da gre s tremi stroji, jih obvezno razdelijo vsem (po tri). Oboleli ozdravi in pride nazaj. Ne dobi več dela. Tovariši so mu odjedli kruh. Kako pa je s plačo? Tkalc zaslužijo na 3 strojih sedaj natanko toliko kot prej na dveh. Takih primerov je mnogo. Delavstvo ve, kako je bilo nekoč, ko je v enem oddelku bilo enkrat več zaposlenih kot jih je danes, pa trpi, da ga preoblagajo do skrajnosti. Delavci, delavke, vedite, da ni meje od strani podjetnikov oz. njih slug v nadaljnjem preoblaganju dela. Oni bodo poskušali sedanjše število delavstva še zmanjšati. To mejo lahko potegne edino le še razr. strok. organizacija, v katero pa moramo

vstopiti vsi. Taka močna strokovna organizacija bo zavrla nadaljnje metanje delavstva na cesto. Zavedati se moramo, da smo delavci tudi ljudje in da ne bomo puščali zadnje srage v tovarni. Svoj prosti čas izkoristimo za izobrazbo. Predvsem pa čitajmo vsi »Delavski list«.

Delavec.

Maribor

Učila sem se za šiviljo 3 leta. Na stanovanju in hrani sem bila doma. Tri leta sem delala brezplačno in sedaj, ko sem se izučila, morajo starši ravno tako skrbeti zame kakor prej. Bila sem nekoliko časa brez službe, ko sem pa vendarle dobila službo — stara sem bila 17 let in pol —, sem dobila prvi teden 90 Din plače. Ko so pa zvedeli, da sem še tako mlada, so mi znižali plačo na 70 Din tedensko in potem pa, ko je nekoliko primanjkovalo dela, pa na 50 Din. Tedaj mi je oče prepovedal delati. Bila sem zopet brez službe ter v breme staršev. Sedaj sem pa zopet v službi. Delam od 7 jutraj pa do 7 zvečera ubogih 80 Din tedensko in še kako sem priganjana. Sedaj delam tudi nadure, do polnoči in še deli, včasih do 4. ure jutraj, take da se mi ne ljubi iti domov, ker sem močno utrujena ter spim kar v delavnici. Včasih me ni kar po 2—3 dni domov ter mi mama pri naša jesti v delavnico. Zakaj toliko delam in se mučim? Ker bi rada pomagala svojim siromašnim staršem. Kako pa naj jim pomagam s to bomo plačo, ko še za mene je mnogo, mnogo premala. Moj oče je šofer ter zasluži 1150 Din mesečno. Imam pa še dve sestrji in enega bratca. Ena sestra se uči za pletiljo, druga hodi še v šolo, bratec, najmlajši, pa še ni dorastel, tako da nas je v celi družini 6 oseb, ki moramo prav za prav skoraj vsi živeti od očeve plače. Stanujemo v kletnem stanovanju ter plačujemo za eno sobo in kuhinjo 320 Din mesečno. Kupiti moramo drva, premog, plačati moramo luč, vodo. Stanovanje je pa za 6 oseb premajhno, da se komaj obračamo v njem in povrhu tega še vlažno, tako da smo vsi bolehní, posebno očeta muči revmatizem. In tako gladujemo in trpimo iz dneva v dan.

Mnogo je mojih tovarišic, ki delajo z menoj to težko življenje. In ravno v tej stroki, ker ni nobene organizacije, nobenih sredstev za borbo, s katerimi bi si lahko izboljšale svoj položaj, je izkoriščanje najhujše. Šivilja.

Zagreb

Spoštovani urednik! Prosim, uvrstite te vrstice v »Del. list«, katerega sem šele pred par dnevi slučajno našel, čeprav že starejšo številko. Odličen je! Piše res samo ono, kar sami čutimo in preživljamo. Taki časopisi bi morali iziti že davno poprej, zato upam, ako ne bo kakih »nepredvidenih težkoč«, da bo kmalu dobil naklado desetstisoča. Upam, da naslednje vrstice zagledajo beli dan v »Del. listu«.

Kred kratkim sem se oddolžil državljanski dolžnosti. Odslužil sem svoj vojaški rok. Ves vesel sem se vrnil v civilstvo, misleč, da bom v bližnji bodočnosti našel kako službo. O tem sem se posvetoval z nekim delavcem, da bi rad prišel v kako tovarno, ko se ne more dobiti nič drugega. On mi nato začne pojasnjevati, na kak način da me sprejmo. Prvo, kar je potrebno, je: dobiti od funkcionarja neke politične stranke priporočilo...

Tako! Protekcijo naj iščem! Prodam naj se enemu za njegove politične cilje, ki gotovo niso dobri za malega človeka, ker sicer bi si ne iskal na tak način pristašev, saj na besede nobeden delavec nič več ne da. Nočem prodajati svojega prepričanja za trenutno korist, niti samo zunanje ne! Težko je biti brezposeln, ker s tem v zvezi si lačen, nag, brez stanovanja itd. Razumeti more to le oni, kateri je že nosil pečat »delomržeža«, a če prav bi rad prijel za vsako delo.

Tovariši, tovarišice! Vi, ki ste »srečni«, da imate kakršenkoli zaslužek, vidite te misli človeka ulice, človeka v sebi »polnega obupa... ne obupa, ampak volje, da si v skupnosti priborimo košček kruha, ki je naš. Ne bojim se bodočnosti, saj izgubil sem vse, kar mi je drago in potrebno, ostal mi je le — glad.

Tovariš v brezposelnosti.

Iz Francije

Baranthaume St. Germain.

Ko mi je prišel v roke »Delavski list«, sem takoj spoznal, da je to list, ki zagovarja delavske interese in ki bi ga moral dobiti vsi sleherni delavec doma in na tujem. Na stotine Slovencev se nas je podalo letos v Francijo. Pognala nas je brezposelnost. Razkropljeni smo po gozdovih širne Francije. Kako živimo, si pač marsikdo misli. Premnogo naših je še neorganiziranih, kjer pa je neorganiziranost, tam je po večini izkoriščanje, neredno plačevanje itd. Premnogi izmed teh pišejo, da je slabo v Franciji, v deželi, kjer vlada ljudska fronta, kar radi potrjujejo slovenski časopisi, ki jim je napredna in delavna ljudska fronta trn v peti in če le morejo, udarijo po vladi ljudske fronte, ki je ponos in zadovoljstvo vsega delovnega ljudstva Francije.

Sicer pa imamo priložnost opazovati, kako živi francosko delavstvo: 40 urnik, plačani dopusti itd. In marsikdo izmed nas pravi: kje smo mi! Da kje smo?

Ako pregledujemo zgodovino francoskega delovnega ljudstva, vidimo, da se je Francoski delovni narod nešteto krat boril za svobodo in za svoje interese, predno je prišel do današnjega stanja, ki je hrepenenje in ogledalo delavstva v fašističnih državah.

Zato se tudi mi izseljenci marsikaj koristnega lahko naučimo od francoskih delavcev. Skoraj sleherni francoski delavec je naro-

čen na dva, tri del. časopise in zraven še na mesečne revije. V tem so nam lahko za zgled. Zelo se čudijo: če n. pr. dela v gozdu 15 do 20 delavcev skupaj, a prihajata le dva časopisa ali kvečjemu trije; pravijo: ali morete živeti brez literature? Francosko ljudstvo je po pretežni večini zelo dobro in uslužno, posebno nam Jugoslovanom. Ko sem šel konec septembra s par sodrugi obiskat svetovno pariško razstavo, sem imel priliko opaziti vlnudnost francoskih železničarjev, ki so zelo postrežljivi, posebno če opazijo, da si nevesč francoskega jezika.

Pa tudi tukaj, kjer delamo, nas je hotel neki učitelj, ki je za tajnika v občini, kamor mi spadamo, brezplačno učiti francoščine, a je na žalost zelo oddaljen.

Zima prihaja, zato bi bilo potrebno, da naročimo Cankarjeve knjige, »Delavski list«, »Sodobnost«, »Svoboda«, da ob dolgih večerih čitamo, študiramo in se vsestransko izobražujemo.

Proletarski tisk nam bodi kakor svetilnik, ki kaže pravo pot, po kateri mora hoditi delavstvo.

Pomislimi moramo, da spadajo k razredu, ki je eden najbolj naprednih razredov na svetu, ki si utira pot skozi mračno sedanost do sončne bodočnosti.

Zato se zavedajmo, umevajmo današnjo težko dobo in zato se borimo tudi z duhom, da bomo končno dobili to, kar nam po naravnih zakonih pripada. To bomo pa dosegli le potem tiska organizacije, in pa: v vsem dobrem se učimo od delavstva demokratske Francije.

manj s hujskači, ki spravljajo ljudi v nesrečo. Zamaši ušesa pred njihovimi jeziki, zatisni oči kadar ti bodo molili pred nos svoje krivoverske časopise. Moli zanje in z dobrim zgledom jim kaži pravo pot.

»Hvaljen Jezus.«

»Na veke amen.«

Kekcu je bilo toplo pri sreč. Pogumno je koračil po beli cesti. Odpiralo se mu je novo življenje. Vajen samo hudega, je malo podvomil, da se mu bo zasukalo na bolje, a zdvomil ni. Zdaj je vse drugače puščal za sabo kilometre kakor kdaj poprej. Cilj je imel pred sabo, drugokrat je pa taval na slepo srečo. Čez pičle tri ure je primarširal v večji trg. Držal se je kaplarnih napotkov in našel svoje bodoče gospodarje.

Najprvo je poiskal hišo. Dobil je prav za prav podrtijo, kajti hišo so predelavali. Stare skoro ni bilo več, nove pa tudi še ne. Voznika, ki je pripeljal pesek, je vprašal za polirja.

»Saj ga slišiš!« se je zadržal voznik in trepljal spehana konja.

Lipe je videl velikega možaka, ko se je prediral nad delavci, ki so premetavali pesek. Ni mu bil po godu. Zakaj neki tuli? Saj vsi delajo in še kako! Spomnil se je, kako je kdaj kak kmet robantil nad njim, če mu je govedo ušlo v žito. Bil je frkolin in res je premalo pazil. Ti so pa odrasli. Kako naj ogovori razženežnega možaka? Kaj neki bo naredil z njim? Gotovo ga napodi. Vrhu vsega je še tako zanemarjen, raztrgan. Nič, korajža velja! Stopil je do polirja, se mu nerodno odkril in mu brez vsake besede dal kaplanov listek.

»Pojdi z mano!« je dejal polir, ko je listek prečital.

(Dalje prih.)

Prispevajte za tiskovni sklad!

Kongres URSS-a zopet sklican

s. Luka Pavičević in Milorad Belić
odstopila.

29. oktobra t. l. se je vršila v Zagrebu seja centrale URSS-a. Istočasno so ss. Luka Pavičević, Milorad Belić, Pero Damjanović in Jovanović, vodilni funkcionarji strokovnih organizacij in člani izvršnega odbora, odstopili. S. Pavičević je dal tole izjavo:

Moja ostavka!

Zato, ker je večina izvršnega odbora Ursa sklenila, da se statutarno sklicani kongres protistatutno odgodi za nedoločen čas — dajem ostavko na položaj predsednika in člana izvršnega odbora URSSJ-a. To delam zato, ker sem prišel do trdnega prepričanja, da se za odlaganjem kongresa skrivajo tendence razbijanja obstoječe organizacijske enotnosti v sindikalnem gibanju URSS-a.

Zagreb, 29. oktobra 1937.

Luka Pavičević s. r.

Oj rože!

Čez goro od vzhoda prvi žarek zasiže, v koči se prebudi dekletce, plane pokonci, si otrse slamo in si mane oči. Vzame rož polno košaro, na cesti jo sveži zrak objame in stopa proti mestu brez misli in brez čuta. Hitro, hitro.

Solnce je že visoko, ko pride v mesto.

Ob veliki hiši v kot se stisne, kdor jo pogleda mu šopek ponudi. Čaka, čaka.

Rože ovenevajo, solnce postaja hladnejše.

Z dvema dinarji in praznim želodčkom

se vrača.

Hiti, stiska zobe in zapira oči, da ne vidi v izložbah vabečih jedi.

En dinar mora prinesiti, en dinar, ki si ga je za mitnico izposodila — mora vrniti.

Franc Zapotoški.

boja za mladinski pokret, ki naj visoko dvigne zastavo enakopravnosti mladine in odraslih. Vloga delavske mladine v tem pokretu je, biti njegov motor, njegova duša. V tem prebujanju slovenske mladine je vloga delavske mladine najpomembnejša.

Jasno pa je eno: delavska mla-

dina bo svoje naloge izpolnila samo v enem slučaju: samo če se bo otresla medsebojnega nezaupanja, samo če se bo združila. **Mladina se ne sme nikoli boriti proti mladini.** Treba se je otresti medsebojnih prepričkov, treba je stopiti skupaj v boj za mir, svobodo in kruh!

Dvojno izsejavanje mladine v brusilnici steklarne Hrastnik

Čas hiti naprej in marsikaj se je že spremenilo, toda mladina v brusilnici še vedno mirno in potrpežljivo prenaša breme in gorje, ki se iz dneva v dan povečuje. Poleg izkoriščanja od strani podjetja in njenih nastavljenec, ki presega že vse meje, je mladina v brusilnici izpostavljena še izkoriščanju in nesocialnemu postopanju mojstrov.

Iznesel bom v kratkih potezih stanje v brusilnici.

V brusilnici je zaposleno okrog 300 delavcev in delavk, večinoma mladih med 14—22. letom. Razdeljeni so po skupinah in partijah. Vsaka partija ima po enega ali celo po dva mojstra, ki promeni-rata in nadzirata delo. Dela se na akord in malo manjka, da nima vsaka akordna skupina svojega mojstra-nadzornika. Poleg mojstrov-nadzornikov imamo seveda še od podjetja nastavljene priganjače, ki nas tudi, kjer le morejo, zlostavljajo.

Dela se v brusilnici največkrat po 12 ur, ne glede na predpise obrtnega zakona in zak. o zaščiti delavcev. Delavec in delavka sta skoraj primorana delati po 12 do 14 ur (če noče frčati na cesto!) brez vsakega 50% poviška za nadure.

In čeravno delaš po 12 in več ur na dan, zaslužek v brusilnici je zelo skromen. Neka delavka mi je pred kratkim tožila, da ima 150 ur dela in je zaslužila 260 dinarjev. **To se pravi: 1.78 Din na uro. Drugi pa še slabše.** Kje so tu izpolnjeni že itak mizerni predpisi zakona o minimalnih mezdah?

In če se obrnemo na vodstvo obratnih zaupnikov (recimo steklarji) in zahtevamo da intervenirajo, nam pravijo, da imamo svoje zaupnike, ki naj intervenirajo, ker da oni (steklarji) ne poznajo razmer v brusilniški stroki. To je seveda objektivno na liniji podjetnika, ki hoče z vsakim zaupnikom posamezne skupine posebej obravnavati.

Toda to še ni vse. Za krivice, ki se dogajajo v brusilnici, moramo molčati. Če se pritožiš mojstru, se zadere nad teboj: »Če ti ne ugaja, pojdi, tam so vrata!« Ravno pred par dnevi je bil primer, ko je mojster enega delavca vrgel na cesto, ne da bi napovedal 14 dnevno odpoved.

Delavci in delavke v brusilnici! Sodrugi in sodružice! Krivda takega izkoriščanja in zlostavljanja mojstrov je naša. Zato je skrajni čas, da spregledamo in sledimo sodrugom, ki so pred kratkim pristopili v strokovno organizacijo S. D. S. Z. Kajti le s pomočjo strokovne organizacije — enotni in složni v borbi s steklarji in ostalim delavstvom steklarne bomo dosegli poboljšanje našega položaja ter odstranili neznosna bremena in izkoriščanje podjetnika in večine mojstrov. Nočemo mojstrov postopacev in izkoriščevalcev, mi hočemo delovne mojstre, s katerimi se bomo lahko ramo ob rami borili za poboljšanje življenjskih pogojev.

Živela strok. organizacija! Živela enotnost delavstva v brusilnici in celi steklarni.

Delavec iz brusilnice.

Doma in po svetu

Ko so se srbski prvaki združene opozicije peljali z vlakom skozi Niš, se je zbrala na kolodvoru množica pristašev združene opozicije. Prišli pa so tudi pristaši JRZ, ki so začeli demonstrirati z vzkliki: »Dol sporazum! Dol izdajalci!« O tem poročajo beograjski časopisi.

Militarizacija japonskega gospodarstva

Japonska vlada je pripravila zakonski načrt o splošni mobilizaciji vseh narodnih sil. Po tem načrtu se uvede nadzorstvo nad vso industrijo, nad vsem kapitalom, brodarstvom, zunanjo trgovino ter razdelitvijo surovin in kovin. Vse japonsko gospodarstvo preide s tem pod vojaško kontrolo in tudi upravo.

Novi zakonski načrt dokazuje, da se pripravlja Japonska na vse eventualnosti, ki bi mogle nastati.

Francoski zunanji minister Delbos bo v kratkem prispel v Beograd, da vrne obisk, ki mu ga je napravil naš zunanji minister dr. Stojadinović. Delbos bo potoval z istim namenom tudi v Prago, Varšavo in Bukarešto. To priložnost

bo francoski zunanji minister izkoristil, da obširno vzame v pretres vsa vprašanja, ki se tičejo varnosti v srednji Evropi.

Na kongresu poljskih socialističnih delavskih organizacij je bila sprejeta resolucija, proti antisemitizmu in o borbi proti njemu.

Umrljivost se je v Nemčiji povečala v prvi polovici letošnjega leta za 15.000, število zakonov pa se je zmanjšalo za 8.2%.

Vrhovno sodišče države Kalifornije je odbilo pritožbo Toma Mooneya, ki je bil l. 1916. obsojen na do smrti ječo radi nekega atentata v San Franciscu. Zaman je Tom Mooney že od takrat dokazoval svojo nedolžnost. Ni mogel doseči revizije svojega procesa.

General Jang Hu Chang o Kitajski in Španiji.

General Jang Hu Chang, ki je prišel v Španijo proučevat izkustva, ki si jih je pridobil španski narod v boju z napadalci, da bi jih porabil na Kitajskem, je dal novinarjem izjavo, v kateri pravi med drugim: »Mi se borimo proti istemu sovražniku in kitajska zmaga bo prav tako na skrajnem vzhodu zagotovila mir, kakor bo španska zmaga zagotovila mir v Evropi. Os Tokio-Berlin-Rim s svojim takozvanim antikomunističnim paktom ima za cilj napad na slabotne in ponovno delitev sveta.

Žene

Ne ovirajmo svojih mož

V našem listu sem čitala članek pod tem naslovom. Strinjam se z njim in tudi jaz kličem vsem delavskim ženam: pomagajmo z vsemi silami svojim možem v borbi za naše pravice. Toda zdi se mi, da je nezavednosti svoje žene često kriv mož sam. Navadno

je tako, da pred poroko govori s svojo bodočo ženo samo o sreči, ki jo bosta uživala sama, daleč od sveta. V zakonu mora žena radi razmer pa tudi radi moževih nazorov samo delati in roditi otroke. Saj ni malo slučajev, ko je mož v javnem življenju zelo zaveden in borben, doma pa postopa s svojo ženo kakor vsi meščani.

No, potem pa pride mezdno gibanje, zborovanja, stavka in žena, ki ne razume, da je to borba tudi za izboljšanje njenega položaja, ovira, prigovarja in se prepira z možem. Včasih celo hoče, da bi izdal svoje tovariše in se vdinjal podjetniku. »Skrbiva samo zase,« to je njena parola.

Mogoče bi bila ta žena naša dobra tovarišica in moževa soborka, a ker mož na to ves čas ni pomislil, je postala — stavkokaz. Zato pa možje, dobro premislite, ako niste morda vi sami krivi, da so vaše žene nezavedne.

Delavska žena.

Delavci plšejo...

Ob izidu prve številke »Delavskega lista« so nekateri neinformirani delavci z nekakšnim nezaupanjem sprejeli naš list, češ: »Že zopet nov list!« In v resnici, še nikoli ni bilo toliko poplavljenih časopisov, ki nosijo razna blesteča imena, n. pr. »Delavska fronta«, »Slovenski delavec« itd., ki se vsiljujejo našemu delavstvu brezplačno in nosijo na svojem ščit socialno pravičnost, v resnici so pa največji podporniki reakcije, ter je njihov glavni namen: razbijati enotnost delavstva.

Že prva številka »Delavskega lista« je v uvodnem članku priobčila, da list nima namena razbijati naš obstoječi del. tisk, temveč ga samo izpopolnjevati in delati z vsemi silami za skupnost slovenskega delavstva, obveščati naše delavstvo o vseh važnih političnih, gospodarskih in kulturnih dogodkih doma in po svetu, kazati pravo razredno vzgojo ter sodelovanje in usmerjanje vse aktivnosti delavstva.

Dosedaj je izšlo že 13 števil »Delavskega lista« in je stopnjema dokazoval v vsaki številki, da se list v resnici bori brez vsakršne demagogije in licemerstva za enotnost in napredek slovenskega delavstva, za demokracijo in proti vsakršnemu fašizmu. Za vse to si je list pridobil med našimi rudarji in obrtniki precejšnje simpatije, kar kaže porast naročnikov »Delavskega lista«. Današnji politični, gospodarski in kulturni dogodki se vrstijo mimo nas s tako bliskovitostjo naglico, da bi naše delavstvo nujno potrebovalo celo dnevnik, ki bi ga dnevno informiral in vodil v pravilni razredni borbi. »Delavski list« ni delniška družba, kot je to pri raznih meščanskih listih. Tudi odklanja oglaševanje raznih kapitalističnih podjetij kot Bata, Tivar itd., ker je to v oster nasprotju z linijo pravega delavskega tiska, drugič pa, ker onemogoča življenjsko eksistenco številnih obrtnikov, ki radi tega razumljivo odklanjajo takšen tisk. Obstoj in napredek delavskega lista je odvisen edino od točne naročnine in zbiranja tiskovnega sklada in kar je glavno, od marljivosti naročnikov samih, v agitaciji in pridobivanju novih naročnikov. V marsikaterem delavskem stanovanju je najti vse druge časopise razen delavskih. Zato je prva in proletarska dolžnost vseh delavcev, da naročajo del. tisk, ki ga le on pravilno vodi v vsakdanji borbi za njihovo eksistenco ter ga ne omamlja z raznimi neresničnimi vestmi in senzacijskimi, kot je to primer pri meščanskem tisku.

Mi se tega napredka, da je postal »Delavski list« tednik, iskreno veselimo, od naših naročnikov pa želimo: Agitirajte in propagirajte za naš list in pridobivajte novih naročnikov ter plačujte redno naročnino, s čemer boste tudi Vi nekaj doprinesli k našemu napredku na polju delavskega tiska!

Zaupniki »Del. lista«.

Drobne novice

V bojih med Japonci in Kitajci se doslej še ni predal niti en Kitajec sovražniku.

Japonci pobijajo s strojnimi puškami vse kitajske prebivalce v zasedenem delu Sanghaja. Ista usoda je namenjena tudi ženam in otrokom.

Posebno sodišče za zaščito države v Rimu je obsodilo antifašiste iz Cerignole in Canosse v južni Italiji in sicer: Giovan Antonio in Tintonato na 18 let robije, Modugno na 12 let robije, dva po 10 let, eden

na 8 let, eden na 3 in trije po 2 leti. Štirje so bili radi pomanjkanja dokazov izpuščeni.

Odsedaj bodo Židje v Nemčiji morali nositi na obleki takozvani rumeni trak za spoznanje.

Na poziv centralne kitajske vlade, da naj vsi svobodoljubni Kitajci darujejo državi svoje družinske srebne in zlate nakite zato, da bi lahko nadaljevala vojno z Japonci, se je odzvalo veliko število Kitajcev.

V Nemčiji so uvedli omejeno število študentov na vseučiliščih.

Naša mladina Naloga delavske mladine

Naša delavska mladina je v času po vojni izvajala marsikatero zmago v borbi delavskega razreda za kruh in svobodo.

Danes je položaj delavske mladine še težji kakor v prvih letih po vojni. Naloge, ki jih stavi naš čas na vso delavsko mladino, so še večje in težje. Delavska mladina po vsem svetu se že bori za interese mladine. Delavska mladina Slovenije, ki ima za sabo že celo vrsto bojev, ne sme zastajati in se predati obupu, vinu in brezdelju na kulturnem, političnem in strokovnem polju.

Velikega pomena je danes kulturno delo delavske mladine. Kulturne organizacije »Vzajemnost«, »Zveze krščanske delavske mladine«, imajo veliko nalogo izobrazbe in razvedrila delavske mladine. Te organizacije naj bi bile nekaka ognjišča delavske mladine, kjer bi se mladina zbirala, se učila, pela in igrala. Vsa delavska mladina naj dobi prilike, da se dvigne iz nevednosti, da se zbere in poveže in pomaga delavskemu razredu in vsej mladini v težkem boju za boljšo bodočnost. Mnogo se govori, da se danes delavska mladina izgublja, predaja pijači in meščanskim iluzijam. Naloga pionirjev delavske mladine je, da nudijo vsej delavski mladini vsega, kar si mladina dobrega želi. Če bomo s prezirom gledali na tamburaške zборе in nogometne tekme delavske mladine, potem ne bomo mladine nikoli pridobili za kulturno in politično udejstvovanje. Delavske kulturne organizacije so ljudska šola delavske mladine, v kateri se ta usposablja za večje naloge. Če danes pogledamo stanje delavskih kulturnih organizacij vidimo, da je to stanje dokaj nepovoljno. Večina delavske mladine se za te organizacije ne mení, trenja v samih organizacijah manjšajo njih privlačnost itd. Krivda za vse to leži brez dvoma tudi na delavski mladini sami. Primer širšega delovanja so pokazale »Vzajemnosti« v Mariboru, ko so letos poleti organizirale »Mladinski dan«

z Akademijo, plesno zabavo, koncertom itd. Takih in še lepših mladinskih dni si želimo več! — Dolžnost vsake kulturne delavske organizacije, v kateri se zbira mladina je, organizirati **mladinske dneve**, na katerih se rešujejo mladinski problemi pred vso delavsko mladino.

Poleg kulturnega dela je najvažnejše delovanje delavske mladine v njenih razrednih strokovnih organizacijah. Napačno je stališče, da se mladine strokovno delo ne tiče. Primer tekstilnega štrajka in drugih tarifnih pokretov iz zadnjega časa je pokazal, da je tudi delavska mladina važen borbni činitelj v ekonomskem boju proletarijata. Pogoji uspešnega strokovnega dela delavske mladine pa so mladinske sekcije v strokovnih organizacijah in strokovna organizacija vajeniške mladine. Te sekcije naj objamejo vso delavsko mladino, brez starostnih in drugih omejitev. Danes pa je položaj tak, da se velik del delavske mladine sploh ne more strokovno organizirati. To so vajenci in brezposelna delavska mladina. Uspešno delo mladinskih sekcij v okviru URS-a na Hrvatskem priča, da predstavlja strokovno aktivna mladina pomembno pomoč razrednim strokovnim organizacijam. Potrebno je, da to sprevodi tudi tisti del delavskega vodstva, ki z nezaupanjem gleda na mladinske sekcije odnosno ovira njihov razmah s starostno omejitvijo in previsoko določeno članarino.

Tretja naloga delavske mladine je boj za mir in svobodo ter boj za mladinski pokret. Po vsem svetu danes samostojno nastopajo v borbi za mir tolikšne množice mladine, kakor še nikoli v zgodovini človeštva. Boj za mir je poseben na našem ozemlju danes velika naloga delavske mladine. — Podučitev o vprašanju vojne in miru, sodelovanje vse mladine v smeri dela za mir, to je danes največja, komaj začeta naloga delavske mladine.

Končno se naj še dotaknemo